

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **P. B.**, zastoupeného Mgr. Veronikou Holou, advokátkou se sídlem Pražská 140, Příbram I, proti žalovanému **Krajskému úřadu Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2010, č. j. DSH/13785/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 12. 2011, č. j. 17 A 65/2010 - 108,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení projednávané věci

[1] Městský úřad Klatovy, odbor dopravy (dále také „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 3. 9. 2010, č. j. OD/7877/10/Pr, uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. e) bod č. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích (dále jen „zákon o přestupcích“), a to porušením § 3 odst. 3 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), za což mu uložil pokutu ve výši 25 000 Kč, zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových

vozidel na dobu 12 měsíců a povinnost nahradit náklady řízení spojené s projednáním věci v přestupkovém řízení ve výši 1000 Kč.

[2] Žalobce se měl porušení zákona o silničním provozu dopustit tím, že dne 4. 11. 2009 kolem 17:25 hod po pozemní komunikaci – silnici č. III/1841 mezi obcemi Malechov a Dolany, ve směru jízdy na obec Dolany, řídil motorové vozidlo tovární značky BMW 535D, státní poznávací značky x, přestože nebyl držitelem příslušné skupiny řidičského oprávnění k jeho řízení, neboť svá řidičská oprávnění v souladu s § 94a odst. 1 zákona o silničním provozu pozbyl v souvislosti s nabytím právní moci (dne 16. 9. 2009) rozhodnutí Magistrátu města Ústí nad Labem, odboru kontroly ze dne 13. 8. 2009, č. j. MM/OK/PD/159094/09/R (dále také „rozhodnutí magistrátu"), kterým mu byl mimo jiné uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu osmi měsíců.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí městského úřadu odvolání, které zamítl žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (doručeným žalobci dne 8. 11. 2010), proti němuž brojil žalobce žalobou u Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud"). Ten ji v záhlaví označeným rozsudkem zamítl, rozhodl o náhradě nákladů řízení a odmítl návrh žalobce na zastavení řízení o přestupku.

[4] Krajský soud označil za nedůvodné tvrzení žalobce, že nebyla vyřízena námitka podjatosti uplatněná ve vztahu k pověřené úřední osobě v řízení o přestupku před městským úřadem, neboť tato námitka nebyla podána bezodkladně poté, co se žalobce o této skutečnosti dozvěděl. Nadto neprovedení žalobcem navrhovaných důkazů nelze považovat za námitku podjatosti. Soud nepřisvědčil ani názoru žalobce, že jím spáchaný přestupek nebylo možno z důvodu prekluze projednat. Prekluzivní lhůta v případě žalobce neběžela z důvodu trestního řízení vedeného s žalobcem pro totožný skutek, a to od 4. 11. 2009 nepřetržitě nejméně do 7. 6. 2010. Napadené rozhodnutí žalovaného nabylo právní moci 8. 11. 2010; jelikož zákonná jednoroční lhůta stanovená k projednání přestupku uběhla až v průběhu roku 2011, byl přestupek projednán v této zákonné lhůtě.

[5] Podle krajského soudu je nepochybné, že trestní i přestupkové řízení bylo vedeno o totožném skutku. Ze správního spisu vyplývá, že policie prováděla úkony trestního řízení ve věci dopravní nehody, jejímž účastníkem byl i žalobce, který mohl spáchat trestný čin ublížení na zdraví tím, že srazil svým osobním automobilem cyklistu. V době vzniku dopravní nehody neměl příslušné řidičské oprávnění. Tuto okolnost je podle názoru krajského soudu třeba zahrnout do skutku, pro který bylo vedeno trestní řízení.

[6] K námitce, že se žalovaný nezabýval formou zavinění žalobce na přestupku, krajský soud uvedl, že ze spisu Magistrátu města Ústí nad Labem (provedeného jako důkaz při jednání) je patrné, že žalobce podepsal dne 3. 6. 2009 Oznámení policie o podezření z přestupku (překročení nejvyšší povolené rychlosti) a byl informován o tom, že věc bude zaslána k vyřízení Magistrátu města Ústí nad Labem. Bylo tedy věcí žalobce, aby se zajímal o výsledek tohoto řízení. Doručení rozhodnutí fikcí si způsobil žalobce svou nedbalostí. Městský úřad měl dostatek podkladů pro závěr o tom, že žalobce spáchal dne 4. 11. 2009 přestupek formou nedbalosti. Žalovaný nepochybil, pokud žalobcovo odvolání zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[7] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podanou kasační stížnosti napadá shora citovaný rozsudek krajského soudu v jeho výrocích I. a II. Namítá, že krajský soud postupoval nesprávně, neboť nezapočítal do běhu prekluzivní lhůty dobu, po kterou policejní orgán prováděl šetření dopravní nehody, jejímž účastníkem byl i stěžovatel. V daném případě by aplikace § 20 odst. 2 zákona o přestupcích byla možná pouze v případě, že by záznam o zahájení úkonů trestního řízení obsahoval tentýž skutek, pro který bylo později vedeno správní řízení. Policejní orgán však vůči žalobci zahájil úkony trestního řízení pro skutek spočívající v tom, že jako řidič motorového vozidla měl zavinit dopravní nehodu a způsobit těžké ublížení na zdraví s následkem smrti. Neprováděl však žádné úkony trestního řízení v souvislosti se skutkem spočívajícím v řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění. Skutek vymezený v rámci správního řízení se shoduje se skutkem v rámci řízení trestního pouze v tom, že stěžovatel měl řídit motorové vozidlo. V projednávané věci tak může jít nanejvýš o částečně shodné jednání bez jakékoli shody následku (ublížení na zdraví a porušení přestupkového zákona) a nejde tedy o totožnost skutku ve smyslu trestního práva. Podle stěžovatele je nutno vzít v úvahu i fakt, že jeho jednání, pro které bylo zahájeno trestní řízení, nijak nekonzumuje skutek, pro který bylo následně vedeno správní řízení. I v případě, že by orgány činné v trestním řízení dovodily odpovědnost stěžovatele za skutek spočívající v zavinění dopravní nehody s následným ublížením na zdraví, neměla by tato skutečnost vliv na samostatnou odpovědnost žalobce za skutek spočívající v tom, že řídil motorové vozidlo bez řidičského oprávnění. Obě řízení měla a mohla být vedena paralelně.

[8] Stěžovatel nesouhlasí se závěrem soudu, podle kterého lze jeho subjektivní odpovědnost za zavinění přestupku ve formě nedbalosti dovozovat ze skutečnosti, že došlo k náhradnímu doručení rozhodnutí o zákazu činnosti a stěžovatel tudíž měl a mohl vědět o uložené sankci zákazu řízení. Následky a předpoklady náhradního doručení nelze směšovat s dovozováním nedbalosti na straně stěžovatele z hlediska spáchání přestupku. Ve smyslu zásady *in dubio pro reo* se měly správní orgány, potažmo soud, zabývat otázkou, zda skutečně žalobce měl a mohl vědět, zda je mu sankce zákazu činnosti uložena. Stěžovatel při manipulaci s poštou neporušil žádné zákonné ustanovení, pravidelně se dostavoval do místa svého trvalého bydliště za účelem přebírání pošty. O uložení poštovní zásilky se nedozvěděl nikoli v důsledku vlastní laxnosti, ale z důvodu ztráty vyrozumění o uložení zásilky ze strany jeho prarodičů. V tomto ohledu je rovněž nutno posoudit, do jaké míry lze v daném případě dovozovat, že stěžovatel o uložení zásilky vědět měl, když z výše popsaného vyplývá, že o ní vědět nemohl. Zákon nestanoví povinnost osoby zdržovat se v místě, kde je evidován údaj o jejím trvalém bydlišti a rovněž není žádným předpisem stanoveno, jakým způsobem by mělo docházet k přebírání pošty či kontrole doručených zásilek ze strany jejich příjemce. Touto otázkou se však krajský soud nezabýval.

[9] Stěžovatel navrhuje zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

[10] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu a odkázal na svá předchozí vyjádření k věci. K otázce prekluze uvedl, že trvá na tom, že

řízení o přestupku bylo vedeno o témže skutku, o kterém bylo vedeno předcházející trestní řízení. Trestní řízení totiž bylo vedeno o skutku, kterého se stěžovatel měl dopustit tím, že řídil motorové vozidlo a porušením další povinnosti (jednání) měl způsobit jinému újmu na zdraví (následek). Řízení o přestupku se vedlo o skutku, kterého se stěžovatel dopustil tím, že řídil motorové vozidlo v době, kdy nebyl držitelem řidičského oprávnění (jednání), následkem čehož došlo k ohrožení bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, neboť řídit motorové vozidlo může pouze osoba, která je držitelem řidičského oprávnění, tedy je zdravotně a odborně způsobilá (následek). Je zřejmé, že v daném případě je dosaženo podstatné shody v jednání u trestného činu a přestupku a jedná se tedy o skutky totožné. Vymezení skutku co do následku v trestním řízení vždy odpovídá vymezení skutkových okolností relevantních pro trestní řízení; v daném případě řízení bez řidičského oprávnění nebylo předmětem trestního řízení (jako následek jednání stěžovatele) a nebylo proto citováno v popisu skutku v trestním řízení.

[11] K otázce zavinění žalovaný uvedl, že tato souvisí velice blízce s náhradním způsobem doručení rozhodnutí. Podstatou tohoto institutu je předpoklad, že adresát se mohl s písemností seznámit, ale z určitých důvodů vzniklých na straně adresáta k faktickému doručení nedošlo. Konstatoval-li Krajský soud v Ústí nad Labem (v řízení o zákazu činnosti) doručení náhradním způsobem, konstatoval tím současně, že stěžovatel o rozhodnutí ukládajícím mu zákaz činnosti vědět měl a mohl. Přestupku řízení bez řidičského oprávnění se tak dopustil formou nevědomé nedbalosti (§ 4 odst. 1 písm. b) zákona o přestupcích).

[12] Žalovaný považuje kasační stížnost za nedůvodnou a navrhuje její zamítnutí.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud vázán důvody a rozsahem podané kasační stížnosti přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Kasační soud se nejprve zabýval námitkou zániku odpovědnosti za přestupek uplynutím prekluzivní lhůty k jeho projednání, resp. tím, zda v daném případě došlo ke stavění běhu prekluzivní lhůty z důvodu vedení trestního řízení pro tentýž skutek (*III.A*; důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále jen „s. ř. s.“) a následně otázkou prokázání zavinění v dané věci (*III.B*; důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.).

III.A Otázka stavění běhu prekluzivní lhůty a zánik odpovědnosti za přestupek

[15] Podle § 20 odst. 1 část věty před středníkem zákona o přestupcích nelze přestupek projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 15. 12. 2005, č. j. 3 As 57/2004 – 39 (publ. pod č. 845/2006 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou dostupná z www.nssoud.cz) interpretoval toto ustanovení tak, že rozhodnutí o přestupku musí ve lhůtě jednoho roku od spáchání přestupku nabýt právní moci (srov. též rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2010, č. j. 7 As 61/2010 – 89). Pokud

totiž právo správního orgánu projednat přestupek po uplynutí prekluzivní lhůty zaniká, je nutné, aby do této doby bylo rozhodnutí o přestupku perfektní, tzn. splňovalo všechny znaky zásadně nezměnitelného individuálního správního aktu.

[16] Podmínky, za kterých se zákonná prekluzivní lhůta pro projednání přestupku staví, stanoví § 20 odst. 2 zákona o přestupcích, podle nějž se *do běhu lhůty podle odstavce 1 nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu* [přičemž poznámka pod čarou odkazuje na zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)].

[17] Podle ustálené judikatury zdejšího soudu (srov. např. rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 As 56/2004 - 68, publ. pod č. 1192/2007 Sb. NSS) začíná doba, po kterou je vedeno trestní řízení, běžet dnem zahájení trestního řízení a končí dnem právní moci usnesení policejního orgánu, státního zástupce nebo soudu o odevzdání nebo postoupení věci příslušnému správnímu orgánu k projednání přestupku. Dnem následujícím po tomto dni běh lhůty podle § 20 odst. 1 zákona o přestupcích pokračuje (srov. např. rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2007, č. j. 1 As 17/2007 – 73).

[18] V nyní projednávané věci není mezi stranami sporu o tom, že bylo vedeno trestní řízení podle trestního řádu, není sporné ani období, po které bylo toto řízení vedeno. Spornou je však otázka, zda bylo toto trestní řízení vedeno pro tentýž skutek jako řízení o přestupku. Krajský soud a žalovaný zastává názor, že ano – v tom případě by se doba, po kterou bylo trestní řízení vedeno, nezapočítávala do běhu prekluzivní lhůty. Stěžovatel se domnívá, že tato dvě řízení byla vedena pro odlišné skutky a nebylo proto na místě do běhu prekluzivní lhůty tuto dobu nezapočítávat.

[19] Ze správního spisu vyplývá, že v nyní projednávaném případě sepsal policejní orgán Záznam o zahájení úkonů trestního řízení, č. j. KRPP-14898/TČ-2009-030471, v den, kdy se odehrála dopravní nehoda, tedy 4. 11. 2009 (dále jen „záznam o zahájení úkonů trestního řízení“). Usnesením ze dne 7. 6. 2010 policejní orgán věc podle § 159a odst. 1 trestního řádu odložil s tím, že nejde o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Ve stejný den sepsal Oznámení o odevzdání věci k projednání přestupku, které bylo městskému úřadu doručeno dne 9. 6. 2010. Trestní řízení tedy bylo vedeno od 4. 11. 2009 do 9. 6. 2010, tj. po dobu 217 dnů.

III.A.1. Posouzení otázky totožnosti skutku

[20] Pro posouzení sporné otázky, zda se shora uvedená lhůta, po kterou bylo vedeno trestní řízení, započítávala, či nikoli, do běhu prekluzivní lhůty pro projednání přestupku, je nutno nejprve zodpovědět, zda bylo trestní a přestupkové řízení vedeno pro tentýž skutek.

[21] Ústavní soud k vymezení pojmu „skutek“ a totožnost skutku konstatoval v usnesení ze dne 17. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 143/02 (dostupné z http://nalus.usoud.cz; podtržení doplněno): *„Byť i základem celého trestního řízení je skutek, trestní řád tento pojem blíže nedefinuje a neuvádí výslovně ani to, co se rozumí pod pojmem totožnosti skutku. Neuvádí o tom výslovně nic ani trestní zákon. Vymezení pojmu skutku je tedy ponecháno teorii práva*

hmotného a procesního a soudní praxi. Vzhledem k tomu, že základní trestní právní předpisy nedefinují, co tvoří skutek v konkrétní projednávané věci a kdy je totožnost skutku zachována, je nutné zkoumat tyto otázky vždy podle individuálních okolností každé jednotlivé trestní věci. Obecně je možno pouze konstatovat, že skutkem se rozumí určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky trestného činu či trestných činů anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu. Podstatu skutku tedy tvoří jednání pachatele a následek tímto jednáním způsobený, který je relevantní z hlediska trestního práva. Jako skutek je taková událost vymezena v příslušném aktu orgánu činného v trestním řízení, tj. v záznamu o sdělení obvinění (nyní v usnesení o zahájení trestního stíhání) a dále např. v obžalobě, v rozsudku, v usnesení o zastavení trestního stíhání. Skutkem v trestním řízení je souhrn skutkových okolností popsaných v těchto aktech, nikoliv jejich právní posouzení, skutkem se tedy rozumí trestný čin a změna právního posouzení se totožnosti skutku netýká."

[22] Shora uvedený názor Ústavního soudu vychází z konstantní trestněprávní doktríny. Například P. Šámal k pojmu skutek konstatuje následující (podtržení doplněno)*: „Podstatu skutku tvoří jednání. Jednání jako projev vůle ve vnějším světě je konání i opomenutí, může být spácháno úmyslně i z nedbalosti. Meze útoků (aktů) zahrnutých do jednání jsou však určeny trestněprávně relevantním následkem, jehož příčinou je jednání. Přitom se jedná o následek, který je znakem některého konkrétního trestného činu. Takový konkrétní následek spojuje dílčí akty (útoky) do jednoho skutku a zároveň umožňuje dělit chování člověka na různé skutky. (...) Jednotu skutku lze také vyjádřit tím způsobem, že dva nebo více trestných činů má alespoň zčásti společné jednání (např. pachatel přivede do stavu bezbrannosti více žen podáním psychotropní látky a jednu z nich pak znásilní).*"[Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 130 - 131]. Tento názor podporuje i trestněprávní judikatura, podle níž je „[t]*otožnost skutku v trestním řízení zachována, je-li zachována alespoň totožnost jednání nebo totožnost následku. Přitom nemusí být jednání nebo následek popsány se všemi skutkovými okolnostmi shodně, postačí shoda částečná* [srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. Tzn 12/94 (R 1/1996/I)].

[23] Citovat lze i názor V. Solnaře [Solnař, V., Fenyk, J., Císařová, D. Základy trestní odpovědnosti (podstatně přepracované a doplněné vydání). Praha: Orac, 2004, s. 402], podle něhož je možno za jediné jednání (jediný skutek) „*z hlediska souběhu trestných činů považovat takové projevy vůle navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva nebo jsou způsobilé (u pokusu) následek způsobit, bez ohledu na to, zda způsobily (byly způsobilé způsobit) následek jediný či více následků*".

[24] K otázce totožnosti skutku, a to i s ohledem na rozhodnutí velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 10. 2. 2009 ve věci *Zolotukhin proti Rusku* (číslo stížnosti 14939/03), se vyjádřil také Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 11. 2010, č. j. 3 Tdo 1053/2010 - 21 (podtržení doplněno): „*O „týž skutek" ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. může jít jen tam, kde i přes částečně rozdílný popis skutku v obou v úvahu přicházejících rozhodnutích je zároveň zřejmé, že jednání uvedené ve výroku jednoho z rozhodnutí bylo alespoň částečně nezbytné (kauzální) ke způsobení trestněprávně významného následku obsaženého v druhém rozhodnutí. Není-li tomu tak, nelze dovodit vznik překážky věci rozhodnuté, třebaže popis obou skutků obsahuje určité společné rysy. Totožnost skutku je zachována jak v případě, kdy některé ze skutečností pojatých původně do souhrnu skutečností*

charakterizujících jednání nebo následek odpadnou, tak i tehdy, když k takovému souhrnu skutečností přistoupí skutečnosti další, tvořící s původními jedno jednání, popř. následek (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, str. 1758 – 1759)." Nejvyšší soud dále na základě závěrů přijatých Evropským soudem pro lidská práva uvedl, že „[p]*opisy skutkového stavu v obou řízeních představují vhodný odrazový můstek pro posouzení otázky, zda jsou skutky v obou řízeních totožné (resp. jsou totožné alespoň v podstatných rysech), a to bez ohledu na případné odlišnosti v právní kvalifikaci tohoto skutku v obou řízeních. Totožnost skutku je dána tehdy, když se konkrétní skutkové okolnosti týkají téhož obžalovaného a jsou neoddělitelně spjaty v čase a místě*".

[25] Z těchto hledisek je třeba postupovat i v nyní souzené věci, kdy pro posouzení otázky zachování totožnosti skutku v trestním a přestupkovém řízení jsou rozhodujícími „Záznam o zahájení úkonů trestního řízení" ze dne 4. 11. 2009 ve spojení s „Oznámením o zahájení řízení o přestupku" ze dne 21. 6. 2010, tedy akt orgánu činného v trestním řízení a akt přestupkového orgánu vymezující skutek, pro nějž se vedla jednotlivá řízení.

[26] Podle Záznamu o zahájení úkonů trestního řízení byly úkony trestního řízení zahájeny *ve věci dopravní nehody se smrtelným zraněním, neboť na podkladu zjištěných skutečností na místě dopravní nehody a výpovědi svědků je dostatečně odůvodněn závěr, že dne 4. 11. 2009 v době kolem 17:25 hod mohl být spáchán na silnici III. třídy č. 1841 mezi obcemi Malechov a Dolany trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 a 2 trestního zákona tím, že ve výše uvedenou dobu na výše uvedené silnici ve směru od obce Malechov na obec Dolany jmenovaný P. B., nar. X. v P., srazil se svým osobním automobilem zn. BMW 535D, cyklistu K. J., nar. X. v K., který jel na jízdním kole zn. Amulet Prima Lux ve stejném směru jízdy a srážku nepřežil*.

[27] V Oznámení o zahájení řízení o přestupku městský úřad uvedl, že stěžovatel se měl porušení přestupkového zákona dopustit tím, že *dne 4. 11. 2009 kolem 17:25 hod. po pozemní komunikaci – silnici č. III/1841 mezi obcemi Malechov a Dolany, ve směru jízdy na obec Dolany, řídil motorové vozidlo tovární značky BMW 535D, přestože nebyl držitelem příslušné skupiny řidičského oprávnění k jeho řízení, neboť svá řidičská oprávnění v souladu s § 94a odst. 1 zákona o silničním provozu pozbyl v souvislosti s nabytím právní moci (dne 16. 9. 2009) rozhodnutí Magistrátu města Ústí nad Labem, odboru kontroly ze dne 13. 8. 2009, č. j. MM/OK/PD/159094/09/R, kterým mu byl mimo jiné uložen zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu osmi měsíců.*

[28] Z porovnání popisu skutku v aktech orgánu činného v trestním řízení a přestupkového orgánu dle Nejvyššího správního soudu s ohledem na výše citovaná teoretická východiska jasně plyne, že totožnost skutku zůstala zachována, a to především jednáním stěžovatele, kterého se měl dopustit. Oba orgány totožně vymezily místo, čas, způsob spáchání a některé další skutečnosti (osoba, popis vozidla apod.), které odůvodňují závěr o totožnosti skutku. Jednání, které bylo nutné ke způsobení následku, bylo v obou aktech popsáno téměř totožně. Je pravdou, že nebyl zcela zachován totožný následek. Ve správním (přestupkovém) řízení bylo tímto následkem především porušení správních předpisů stěžovatelem, v trestním řízení byla následkem těžká újma na zdraví s následkem smrti, k níž však mohlo dojít pouze v důsledku porušení správních předpisů stěžovatelem (tedy skutečností, že stěžovatel vůbec řídil, ačkoli nebyl držitelem příslušného řidičského

oprávnění). Tato skutečnost ovšem není na překážku, neboť je v dané věci rozhodující, že byla splněna podmínka, že se konkrétní skutkové okolnosti týkají též osoby a jsou neoddělitelně spjaty v čase a místě (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2010, č. j. 3 Tdo 1053/2010 - 21). Totožnost skutku je tedy v tomto případě dána.

[29] Ostatně k obdobnému závěru dospěli jak stěžovatel, tak žalovaný. Oba totiž uvádějí (stěžovatel v kasační stížnosti, žalovaný ve vyjádření k ní), že v nyní projednávané věci lze uvažovat o (částečné, resp. podstatné) shodě jednání, jež vedlo ke dvěma odlišným následkům. Oba účastníci tedy *de facto* popisují to, co trestněprávní doktrína označuje jako jednočinný souběh nestejnorodý, tedy že částečně shodným jednáním došlo k naplnění skutkových podstat dvou trestných činů, resp. jedním skutkem došlo k naplnění dvou různých skutkových podstat (srov. Šámal, c. d., s. 130).

[30] Tento závěr jednoznačně potvrzuje i trestněprávní judikatura, která v obdobných případech dovodila nutnost situaci kvalifikovat jako jednočinný souběh nestejnorodý. Zmínit je nutno zejména rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 10. 1994, sp. zn. 11 Tz 16/94, publikovaný pod č. R 25/1995/II tr. Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek s touto právní větou: *„Jestliže obviněný řídí motorové vozidlo v době, kdy vykonává trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, a jestliže při jízdě z nedbalosti způsobí porušením důležité povinnosti dopravní nehodu, jejímž následkem je ublížení na zdraví jiné osobě, jde o jednočinný souběh trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. b) tr. zák. a ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. Zastavení trestního stíhání jen pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. z důvodu amnestie prezidenta republiky ze dne 3. 2.1993 nepřichází v úvahu.“*

[31] Nepodstatné přitom v daném případě je, že policejní orgán do Záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nezahrnul okolnost, že stěžovatel v době, kdy řídil vozidlo, s nímž se stal účastníkem dopravní nehody, nebyl držitelem příslušného řidičského oprávnění.

[32] Jak již totiž bylo uvedeno výše, podstatná je shoda skutkových okolností, které se musí týkat též osoby a být spojeny místem a časem. Tato podmínka je naplněna. Dále je v této souvislosti nutno si uvědomit význam záznamu o zahájení úkonů v trestním řízení a přípravného trestního řízení vůbec.

[33] Podle § 158 odst. 3 trestního řádu *o zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl*. V této fázi tedy policejní orgán nevymezuje skutek samotný, ale pouze skutkové okolnosti. *„Skutkovými okolnostmi (nikoli skutkem), pro které se řízení zahajuje, se rozumí vymezení konkrétních dosud policejním orgánem zjištěných nebo mu sdělených skutečností, které nasvědčují spáchání trestného činu a z nichž lze usuzovat i na možnou právní kvalifikaci nebo kvalifikace. Toto vymezení použil zákon vzhledem k rané fázi trestního řízení, kdy vymezení skutku není zpravidla v tom smyslu, jak se chápe v usnesení o zahájení trestního stíhání, sdělení podezření ve zkráceném přípravném řízení, resp. záznamu o něm, v obžalobě nebo návrhu na potrestání a v odsuzujícím nebo zprošťujícím rozsudku, ještě možné. Zákon nevyžaduje, aby policejní orgán uvedl v záznamu i právní kvalifikaci, a to především vzhledem k tomu, že se v záznamu nevymezuje skutek, ale bylo by vhodné alespoň v*

úvahu přicházející právní kvalifikace uvést, neboť jde o zahájení trestního řízení, které vždy směřuje k zjištění a objasnění některého trestného činu.“ (...) „*Přestože záznam v podstatě vymezuje nejobecnější předmět trestního řízení, je třeba si uvědomit jeho smysl, a proto je možné, aby se skutkový stav v pozdějším vymezení skutku v zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 (pokud nedojde k odložení nebo jinému vyřízení věci podle § 159a) i výrazně změnil. Zákon zde totiž právě s ohledem na ranou fázi trestního řízení a s přihlédnutím k tomu, že se řízení ještě nevede vůči konkrétní osobě, což právě vyžaduje náležité vymezení skutku, pro který se řízení vede, nestanoví obdobnou návaznost, jako je tomu v § 176 odst. 2 a § 220 odst. 1 (nepřichází zde v úvahu řešení totožnosti skutku ve vztahu k příp. zahájení trestního stíhání). Z tohoto důvodu, i pokud by se skutkové okolnosti v záznamu podstatně lišily od vymezení skutku, který by měl být předmětem dalšího trestního řízení, není třeba sepisovat nový záznam o zahájení úkonů trestního řízení.*“ (Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář – díl I. 6. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1204; podtržení doplněno).

[34] Záznam o zahájení úkonů trestního řízení tedy vymezuje počátek přípravného, a tím celého trestního řízení zpravidla velmi obecným způsobem. Nelze proto dovodit, že se nejedná o totožný skutek pouze ze skutečnosti, že v tomto aktu policejního orgánu není výslovně zmíněna určitá skutková okolnost či jeden z následků způsobených pachatelem, nebo určitá právní kvalifikace skutku. S tím, jak trestní řízení postupuje do svých dalších fází, se nutně musí zpřesňovat i vymezení skutkových okolností a následně i skutku a jeho právní kvalifikace. Pro správní orgán (i účastníka řízení) tak bude jistě v těchto dalších fázích mnohem snazší a zjevnější učinit si závěr o totožnosti projednávaných skutků. Naopak ve fázi přípravného řízení, kdy ještě nemusí být známy všechny podstatné okolnosti skutku (dokonce ani pachatel trestného činu) a nemusí být ani přesně dány právní kvalifikace skutku, bude posuzování totožnosti komplikovanější a bude vždy třeba zásadně posuzovat každý skutek z pohledu všech možných právních kvalifikací, byť nebudou v aktu orgánu činného v trestním řízení uvedeny, tak aby nedošlo k neodůvodněnému zúžení skutku, či jeho nesprávnému rozdělení na dva skutky různé.

[35] Nejvyšší správní soud na tomto místě musí konstatovat, že policejní orgán v dané věci nepostupoval procesně zcela správně, neboť rozdělil jednání stěžovatele, představující s ohledem na skutkové okolnosti jeden skutek, na dva samostatné skutky, a následně o nich rozhodl dvěma různými způsoby (srov. usnesení Nejvyššího soudu 10. 11. 2010, č. j. 3 Tdo 1053/2010 - 21). Policejní orgán totiž věc současně odložil (Usnesení o odložení věci ze dne 7. 6. 2010) a odevzdal městskému úřadu k projednání přestupku (Odevzdání věci k projednání přestupku ze dne 7. 6. 2010).

[36] Podle § 159a odst. 1 trestního řádu *nejde-li ve věci o podezření z trestného činu, státní zástupce nebo policejní orgán věc odloží usnesením, jestliže není na místě vyřídit věc jinak. Takovým vyřízením může být zejména a) odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, nebo b) odevzdání věci jinému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.*

[37] K odložení věci zpravidla dochází v případě, kdy byl sepsán záznam o zahájení úkonů trestního řízení (§ 158 odst. 3 trestního řádu) a následně shledáno, že nejde o trestný čin, ale ani o přestupek, nebo jiný správní delikt či o disciplinární delikt (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář – díl I. 6. vydání. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1267). Pokud má

policejní orgán zato, že se jedná o přestupek, postupuje podle § 159a odst. 1 písm. a) trestního řádu, tedy formou opatření věc odevzdá příslušnému orgánu k projednání přestupku. Věc se obligatorně opatřením odevzdá příslušnému orgánu k projednání přestupku jen za podmínky, že případný přestupek není ještě promlčen nebo již nelze uložit trest.

[38] Policejní orgán však v dané věci „v části" řízení o věci odložil, neboť dospěl k závěru, že nedošlo ke spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 trestního zákona, a v druhé části odevzdal přestupkovému orgánu k projednání trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. c) trestního zákona, neboť zde nebyla prokázána dostatečná míra zavinění.

[39] Takový postup vzhledem ke skutečnosti, že se v dané věci jednalo o jeden skutek, nebyl možný. Bylo na místě věc pouze odevzdat k projednání přestupku podle § 159a odst. 1 písm. a) trestního řádu. Právě tento postup policejního orgánu mohl být i jedním z „matoucích" prvků, který vedl stěžovatele k závěru, že v dané věci šlo o dva odlišné skutky. Je však třeba zdůraznit, že toto procesní pochybení nemohlo stěžovatele nijak zkrátit na jeho právech, neboť i v případě, že by policejní orgán věc správně pouze odevzdal (a nikoli současně odložil a odevzdal), musel by městský úřad následně postupovat zcela stejně, tedy vést řízení o přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. e) bod 1. zákona o přestupcích.

[40] Jinak řečeno, omezil-li policejní orgán v Záznamu o zahájení úkonů trestního řízení skutek pouze na tu jeho část, kterou mohlo dojít ke spáchání trestného činu ublížení na zdraví (tuto skutečnost Nejvyšší správní soud dovozuje z toho, že v Oznámení o odevzdání věci k projednání přestupku uvedl, že pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí nemohl být stěžovatel stíhán, neboť tento trestný čin vyžaduje zavinění formou úmyslu, které by nebylo možno stěžovateli prokázat), zůstal trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí součástí skutku, byť se o něm formálně trestní řízení nevedlo. Naopak v rámci přestupkového řízení nebyla posuzována ta část skutku, jejímž následkem bylo ublížení na zdraví. Z této skutečnosti však nelze dovodit, že by trestní řízení bylo vedeno o jiném skutku, než řízení přestupkové, neboť byla stále dána podstatná shoda jednání.

[41] Současně nelze ani souhlasit s názorem stěžovatele, že v případě, že by orgány činné v trestním řízení dovodily odpovědnost stěžovatele za dopravní nehodu s následným ublížením na zdraví, mohly by poté správní orgány vést řízení o odpovědnosti stěžovatele za řízení bez řidičského oprávnění. V takovém případě by musely správní orgány postupovat dle § 76 odst. 1 písm. g) zákona o přestupcích a řízení zastavit, neboť o totožném skutku již bylo rozhodnuto orgánem činným v trestním řízení a existovala by zde překážka věci pravomocně rozhodnuté (čl. 4 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod). Ostatně obdobně by musely postupovat i orgány činné v trestním řízení, pokud by byl stěžovatel ve vztahu k témuž skutku nejprve uznán vinným z přestupku a až následně obviněn z trestného činu (k této otázce podrobně viz Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 11. 2010, č. j. 3 Tdo 1053/2010-21).

[42] Odkazuje-li stěžovatel na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2005, č. j. A 6/2003 – 44, lze jej v projednávané věci aplikovat co do obecných otázek posuzování totožnosti skutku. Skutkové okolnosti v dříve řešeném případě však byly takové povahy, že zdejší soud konstatoval vícečinný souběh nestejnorodý (nebylo možno zde konstatovat ani částečnou shodu jednání za existence dvou zcela odlišných následků). V tomto ohledu proto nelze tento judikát v nyní souzené věci aplikovat.

[43] Vše výše uvedené lze tedy shrnout takto: Trestní i přestupkové řízení bylo vedeno pro totožný skutek. V období od 4. 11. 2009 do 9. 6. 2010 se jednoroční prekluzivní lhůta k projednání přestupku stavěla a uplynula až dne 9. 6. 2011. Správní orgány tak stihly v rámci dané prekluzivní lhůty přestupek projednat, neboť rozhodnutí žalovaného o odvolání proti rozhodnutí městského úřadu nabylo právní moci dne 8. 11. 2010.

[44] Krajský soud proto nepochybil, vyložil-li, že v daném případě bylo trestní řízení vedeno pro totožný skutek jako řízení přestupkové a lhůta, po kterou trestní řízení probíhalo, tak nemohla být započítána do běhu prekluzivní lhůty pro projednání přestupku.

[45] Tato kasační námitka je tedy nedůvodná.

III.B Posouzení otázky prokázání zavinění

[46] Stěžovatel dále namítal, že nelze zavinění formou vědomé nedbalosti dovozovat z toho, že došlo k náhradnímu doručení zásilky obsahující rozhodnutí Magistrátu města Ústí nad Labem ze dne 13. 8. 2009, č. j. MM/OK/PD/159094/09/R, kterým mu byl mj. uložen zákaz činnosti řízení všech motorových vozidel na dobu osmi měsíců. Následky a předpoklady náhradního doručení nelze podle stěžovatele směšovat s dovozováním nedbalosti na straně žalobce z hlediska spáchání přestupku.

[47] K tomu je prvé řadě třeba uvést, že správní orgány i krajský soud dovodily, že stěžovatel spáchal dotčený přestupek formou nevědomé nedbalosti, nikoli nedbalosti vědomé, jak tvrdí stěžovatel v kasační stížnosti.

[48] Podle § 3 zákona o přestupcích *k odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.* Na základě § 4 odst. 1 písm. b) je přestupek spáchán z nevědomé nedbalosti, *jestliže pachatel nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ač to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.*

[49] Pro naplnění zavinění formou nevědomé nedbalosti musí být naplněny kumulativně dva znaky (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 8. 2008, č. j. 1 As 56/2008 - 66). Prvním z nich je, že pachatel přestupku nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem – mezi stranami není sporu, že v nyní řešené věci je tento znak naplněn. Druhým znakem je skutečnost, že pachatel o tomto vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl. V rámci naplnění tohoto druhého znaku nevědomé nedbalosti se tedy vychází z *možnosti znalosti*, která se zkoumá *na základě objektivních okolností spojených se skutkem* a *subjektivních dispozic konkrétního pachatele*,

neboť přestupkový zákon zakládá odpovědnost za přestupky spáchané z nevědomé nedbalosti na povinnosti, ale současně i možnosti předvídat způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. Kritériem nedbalosti v obou jejích formách je zachovávání *potřebné míry opatrnosti* pachatelem. Míra opatrnosti je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem (srov. obdobně Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 183 - 184).

[50] Co se týče objektivní míry potřebné opatrnosti, ta se žádá zpravidla od každého ve stejné míře. Jestliže není objektivní kritérium upraveno zvláštními právními nebo bezpečnostními předpisy či uznávanými pravidly, je nutno vyžadovat takovou opatrnost, jaká je přiměřená okolnostem a situaci, kterou pachatel svým jednáním sám vyvolal. V daném případě, jak správně podotýká stěžovatel, se jednalo o životní situaci (doručování rozhodnutí správního orgánu), v níž nejsou povinnosti pachatele upraveny žádným právním předpisem. V těchto situacích se zpravidla vychází jen z *obecně uznávaných zásad rozumného člověka.* Zpravidla tu postačí dodržet stanovenou nebo ve společnosti uznávanou míru potřebné opatrnosti. Víc se nežádá (Šámal, P. a kol. c.d., s. 185). Nejvyšší správní soud se na tomto místě musí ztotožnit se závěry žalovaného i krajského soudu, že stěžovatel tuto uznávanou míru potřebné opatrnosti nedodržel, neboť si neuspořádal své osobní poměry při doručování tak, aby se mohl seznámit se všemi zásilkami jemu doručovanými a aby se vinou osob jemu blízkých či dalších okolností „neztrácely“. Pouze vlastní přístup stěžovatele k přebírání doručených zásilek na adresu uvedenou pro styk se správními orgány vedl k tomu, že se o rozhodnutí magistrátu nedozvěděl (k tomuto závěru dospěl zdejší soud i v jiné věci stěžovatele – srov. rozsudek ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 100/2010 – 60).

[51] Názor stěžovatele, že nelze směšovat předpoklady a následky náhradního doručení s dovozováním nedbalosti na straně žalobce při spáchání přestupku, není správný. Dle názoru Nejvyššího správního soudu je naopak nutné pro závěr, že pachatel měl a mohl vědět o tom, že řídí bez řidičského průkazu, mít najisto postaveno, že pachateli bylo rozhodnutí ukládající tuto sankci řádně doručeno. Právě skutečnost, že se vlivem své nedostatečné opatrnosti s tímto rozhodnutím nemohl fakticky seznámit, ačkoli by při zachování obecně uznávané míry opatrnosti měl, může vést k závěru o nevědomé nedbalosti při spáchání přestupku.

[52] Pro konstatování nevědomé nedbalosti však musí být splněno i subjektivní kritérium nedbalosti, které spočívá v míře opatrnosti, kterou je schopen vynaložit pachatel v konkrétním případě. Při posuzování subjektivní míry opatrnosti je třeba zvažovat jednak vlastnosti, zkušenosti, znalosti a okamžitý stav pachatele (vzdělání, kvalifikace, obecné i speciální zkušenosti, inteligence, postavení v zaměstnání apod.) a jednak okolnosti konkrétního případu, ať už existují nezávisle na pachateli, nebo jsou jím vyvolané.

[53] Nejvyšší správní soud toto individuální hledisko spatřuje (shodně s žalovaným a krajským soudem) ve skutečnosti, že stěžovatele dne 3. 6. 2009, ve 12:45, v Ústí nad Labem, ulici Přístavní kontrolovala policejní hlídka z důvodu překročení povolené rychlosti v obci (místo povolených 50 km/hod byla stěžovateli naměřena rychlost 94 km/hod, resp. 91 km/hod po odečtení odchylky). Hlídkující policista na místě sepsal

Protokol o oznámení přestupku v dopravě, se kterým se stěžovatel seznámil, nevyjádřil se k němu a podepsal jej. Stěžovateli bylo současně oznámeno, že věc bude zaslána k vyřízení Magistrátu města Ústí nad Labem. Správní orgán následně žalobci zaslal Oznámení o zahájení přestupkového řízení a předvolání obviněného k ústnímu jednání ze dne 1. 7. 2009. Vzhledem k tomu, že žalobce nebyl při doručování zastižen a následně si zásilku uloženou na poště ve stanovené lhůtě nevyzvedl, byla mu dne 15. 7. 2009 vložena do schránky a desátým dnem ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí (tj. od 3. 7. 2009) také účinně doručena.

[54] Stěžovatel si tedy byl vědom toho, že překročil povolenou rychlost o více než 40 km/hod a vzhledem ke svým hojným zkušenostem s dopravními přestupky pro něj jistě nebyl neznámý ani možný postih hrozící za takové porušení zákona. Současně mu bylo účinně oznámeno, že s ním bylo pro tento přestupek zahájeno přestupkové řízení. Jak případně poznamenal zdejší soud v rozsudku ze dne 7. 4. 2011, č. j. 1 As 100/2010 - 60, jenž pojednával právě o otázkách doručení dotčeného rozhodnutí magistrátu stěžovateli, „[n]*ikoliv bezvýznamnou je také skutečnost, že podle výpisu z evidenční karty stěžovatele má stěžovatel několik záznamů o přestupcích a přestože mu byl řidičský průkaz vydán teprve v roce 2003, aktuální dosažený stav bodového hodnocení v předmětné době byl 6 bodů. S ohledem na okolnosti případu a své dosavadní bohaté zkušenosti s agendou dopravních přestupků musel tedy očekávat, že pokud byl vyhotoven záznam o přestupku bez toho, aby byl přestupek projednán v blokovém řízení policií (tj. pokud nebyl vystaven blok a udělena pokuta), bude v této věci v nejbližší době zahájeno správní řízení před příslušným správním orgánem.*“ Také subjektivní kritérium nedbalosti bylo v daném případě přítomno, neboť stěžovatel měl a mohl vzhledem k subjektivním okolnostem očekávat, že mu bude přestupkový orgán oznamovat výsledky přestupkového řízení, jež s ním bylo pro výše popsané jednání vedeno.

[55] Vzhledem k objektivním okolnostem spojeným s danou věcí a subjektivním dispozicím konkrétního pachatele tak lze uzavřít, že zde byla *možnost znalosti,* tedy že stěžovatel o rozhodnutí magistrátu, jímž mu byl uložen zákaz řízení motorových vozidel, vědět měl a mohl. Žalovaný, ani krajský soud proto nepochybily, dovodily-li v dané věci zavinění formou nevědomé nedbalosti.

[56] Nejvyšší správní soud má i tuto kasační námitku za nedůvodnou.

IV. Závěr a náklady řízení

[57] Nejvyšší správní soud shledal námitky stěžovatele nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[58] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. března 2012

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu